

Magdalena Proczek

Środki finansowe otrzymywane z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich przez Polskę od 1 maja 2004 r. do końca 2006 r.

International Journal of Management and Economics 16, 39-56

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Środki finansowe otrzymywane z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich przez Polskę od 1 maja 2004 r. do końca 2006 r.

Wypłaty z budżetu ogólnego WE

Budżet ogólny Wspólnot Europejskich, w przeciwieństwie do budżetów narodowych państw członkowskich, nie jest stabilizatorem gospodarki. Nie spełnia on roli narzędzia polityki makroekonomicznej, gdyż zgodnie z zasadą równowagi budżetu ogólnego bieżące dochody i wydatki równoważą się¹. Choć wydatki Wspólnot planowane są w pierwszej kolejności, to i tak nie mogą być wyższe niż określony na dany rok pułap dochodów.

Pierwszym z ograniczeń, a zarazem kluczowym pojęciem dla budżetu ogólnego WE są *appropriations for commitments*, czyli środki na zobowiązania. Pozycja ta w budżecie określa maksymalny pułap zobowiązań, jakie w danym roku budżetowym mogą zostać podjęte przez Unię Europejską. Zgodnie z decyzją Rady Unii z 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych² Wspólnot Europejskich *appropriations for commitments* nie mogą przekroczyć w ciągu roku budżetowego maksymalnego pułapu 1,335% PKB wszystkich państw członkowskich. Środki na zobowiązania obejmują zarówno zobowiązania jednoroczne jak i wieloletnie, a ich wielkość nie musi dokładnie odzwierciedlać wysokości wypłat z budżetu ogólnego w danym roku. Drugim ograniczeniem wielkości budżetu są *appropriations for payments*, czyli środki na płatności. Określają one wysokość faktycznych wydatków z budżetu ogólnego w danym roku³. Zgodnie z ww. decyzją Rady Unii środki te nie mogą przekroczyć w ciągu roku budżetowego maksymalnego pułapu 1,27% PKB państw członkowskich WE. Zmiana tych pułapów wymaga jednomyślnej decyzji wszystkich państw członkowskich.

Ze wspomnianych przepisów wynika jasno, że zobowiązania mogą być wyższe od płatności, a ich wielkość i wzajemne relacje należy rozpatrywać na przestrzeni kilku lat budżetowych. W niektórych latach środki na zobowiązania mogą przewyższać środki na płatności, w następnych latach z kolei proporcje te mogą zostać odwrócone w celu pokrycia zobowiązań z lat poprzednich. Poziom 1,27% PKB państw członkowskich jest zawsze maksymalnym pułapem środków własnych UE na dany rok, które mogą zostać wydatkowane. Powyższe wielkości środków na zobowiązania i na płatności stanowią górne granice referencyjne. Faktyczna wielkość środków własnych, jakie w danym roku zostaną zebrane od państw członkowskich, jest określana w budżecie w pozycji *total*

appropriations for payments i jest z reguły niższa od wartości maksymalnej. Przeciętnie wielkość budżetu ogólnego w poszczególnych latach waha się w granicach 1–1,19% PKB wszystkich państw UE dla płatności. Różnica pomiędzy pułapami maksymalnymi a planowanymi wielkościami budżetów na poszczególne lata stanowi pewien margines bezpieczeństwa, o który można powiększyć budżet w danym roku w przypadku nieprzewidzianych wydatków, których nie można sfinansować w ramach wcześniej przyjętych limitów. Margines ten pozwala również na ewentualną korektę budżetu, jeżeli założenia wzrostu gospodarczego w krajach UE byłyby zbyt optymistyczne i faktycznie planowana wielkość budżetu ogólnego okazałaby się zbyt mała, aby sfinansować wszystkie zaplanowane wydatki.

Od końca lat 80. opracowywane są we Wspólnotach siedmioletnie plany finansowe zwane Perspektywą Finansową (*Financial Perspective*), określające wielkość budżetów oraz pułapy wydatków UE na nadchodzące lata. Tryb wprowadzania w życie Perspektywy Finansowej jest złożony i zajmuje około dwóch lat. Układ rozdziałów odzwierciedla priorytety polityczne, jakimi kierowano się przy jej ustalaniu. Ostatecznie Perspektywa Finansowa przyjmowana jest na szczycie Rady Europejskiej, organizowanym specjalnie w tym celu⁴.

Deбата w sprawie Agendy 2000 została zapoczątkowana w lipcu 1997 r., gdy Komisja Europejska opublikowała projekt Perspektywy Finansowej na lata 2000–2006, z uwzględnieniem poszerzenia UE o grupę luksemburską (Cypr, Czechy, Estonię, Polskę, Słowenię i Węgry). W marcu 1999 r. Rada Europejska w Berlinie osiągnęła porozumienie w sprawie pakietu reform zawartych w Agendzie 2000⁵. Zawiera ona 7 głównych kategorii wydatków:

- rolnictwo
- działania strukturalne
- polityki wewnętrzne
- działania zewnętrzne
- administracja
- rezerwy
- pomoc przedakcesyjna.

Wydatki związane z pomocą przedakcesyjną dla krajów kandydujących do UE zostały ujęte jako odrębna kategoria. W ramach tej pozycji wyodrębniono trzy instrumenty pomocowe: PHARE II, SAPARD i ISPA. W Perspektywie zarezerwowano również (od 1 stycznia 2002 r.) inne środki finansowe dla sześciu nowych państw członkowskich (grupa luksemburska); wyszczególniono kwoty na sfinansowanie przyjęcia nowych członków i dołączono do niej także orientacyjny projekt Perspektywy dla 21 państw członkowskich.

W Agendzie 2000 przyjęto zasadę *ring-fencing*, polegającą na wyraźnym oddzieleniu wydatków związanych z rozszerzeniem. Oznacza ona, że wydatki zarezerwowane dla piętnastu starych państw członkowskich nie mogą być wykorzystane w celu zwiększenia pomocy przedakcesyjnej ani na pokrycie kosztów rozszerzenia. Zasada działa

także w drugą stronę: środki przeznaczone na fundusze przedakcesyjne i rozszerzenie nie mogą być wykorzystane przez państwa członkowskie WE. Ponadto założono, że jeśli przyjęcie nowych członków nie nastąpi w terminie przewidzianym w Agendzie, „zaoszczędzone” fundusze nie będą mogły być przeznaczone na zwiększenie pomocy przedakcesyjnej.

30 stycznia 2002 r. Komisja Europejska przedstawiła zmodyfikowaną Perspektywę Finansową na lata 2004–2006, która uwzględnia fakt, że w rozszerzeniu wzięło udział dziesięć państw (również Litwa, Łotwa, Słowacja i Malta), a środki alokowane w nowych państwach członkowskich będą dotyczyły trzech zamiast pięciu lat⁶.

Środki finansowe z budżetu ogólnego WE dla Polski na lata 2004–2006

Zgodnie z postanowieniami Agendy 2000 środki z budżetu ogólnego WE dla nowych państw członkowskich, w tym Polski, mogą być wykorzystywane przede wszystkim na:

- wsparcie dla rolnictwa
- pomoc strukturalną
- finansowanie polityk wewnętrznych.

Płatności z budżetu ogólnego WE dla Polski od momentu akcesji, tzn. od 1 maja 2004 r. do końca 2006 r. wyniosą prawie 13,550 mld euro, a zobowiązania 19,265 mld euro (w cenach z 1999 r.) – patrz tabela 1.

Środki z budżetu ogólnego WE nie wpływają do Polski jako jedna kwota, którą można swobodnie dysponować. Polska otrzymuje odrębne limity wydatków powiązane z poszczególnymi instrumentami finansowymi (instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej, fundusze strukturalne, inne instrumenty). Każdy z instrumentów ma swoje własne reguły, określające np. dozwolone sposoby i kierunki wykorzystywania środków, procedury ubiegania się o ich przyznanie, oceny wniosków oraz procedury kontrolne.

Polska jako beneficjent środków z budżetu ogólnego WE musi stosować się do obowiązujących ogólnych zasad ich wykorzystania. Poza nielicznymi wyjątkami środki z budżetu ogólnego służą jako częściowe finansowanie zadań i programów wspieranych przez Unię Europejską. Oznacza to, że część wydatków należy pokryć z własnych środków. Obowiązuje przy tym zasada dodatkowości (*additionality*), zgodnie z którą środki z budżetu WE uzupełniają, a nie zastępują środków własnych. Transfery z budżetu ogólnego służą temu, by realizować więcej zadań, a nie temu, by oszczędzać środki krajowe. Wykorzystanie funduszy z budżetu ogólnego następuje na zasadzie refundacji już poniesionych wydatków. Zadanie realizowane z wykorzystaniem pomocy finansowej UE należy najpierw prefinansować – czyli opłacić z własnych środków (mogą to być środki z zaciągniętego na ten cel kredytu). Dopiero faktycznie poniesione wydatki stanowią podstawę do ubiegania się o refundację z budżetu WE. Ponieważ przedstawiane do

Tabela 1. Środki na zobowiązania i na płatności dla Polski zgodne z postanowieniami szczytu w Kopenhadze z 13 grudnia 2002 r. (ceny z 1999 r. w mln euro)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2004–2006
Pułapy zobowiązań (<i>Appropriations for Commitments</i>)				
1. Rolnictwo	916,4	1760,5	1959,5	4636,4
Regulacje rynku	135,2	349,8	376,5	861,5
Dopłaty bezpośrednie	0,0	557,1	674,8	1231,9
Rozwój obszarów wiejskich	781,2	853,6	908,2	2543,0
2. Działania strukturalne	3113,7	3607,1	4647,8	11368,6
Fundusze strukturalne	1836,1	2555,2	3244,0	7635,3
Fundusz Spójności	1277,6	1051,9	1403,8	3733,3
3. Polityka wewnętrzna	626,0	602,1	588,6	1816,7
Polityki istniejące	428,9	446,5	464,1	1339,5
Tworzenie instytucji	103,7	62,2	31,1	197,0
Wsparcie ochrony granic (Schengen)	93,4	93,4	93,4	280,2
4. Rekompensaty oparte na zasadach kasowych	442,8	550,0	450,0	1442,8
Zobowiązania razem	5098,9	6519,7	7645,9	19264,5
Pułapy płatności (<i>Appropriations for Payments</i>)				
1. Rolnictwo	425,7	1512,0	1933,5	3871,2
Regulacje rynku	135,2	349,8	376,5	861,5
Dopłaty bezpośrednie	0,0	557,1	674,8	1231,9
Rozwój obszarów wiejskich	290,5	605,1	882,2	1777,8
2. Działania strukturalne	859,5	1776,3	2106,7	4742,5
Fundusze strukturalne	833,9	1481,7	1577,9	3893,5
Fundusz Spójności	25,6	294,6	528,8	849,0
3. Polityka wewnętrzna	285,2	407,1	498,8	1191,1
Polityki istniejące	154,5	265,9	359,0	779,4
Tworzenie instytucji	37,3	47,8	46,4	131,5
Wsparcie ochrony granic (Schengen)	93,4	93,4	93,4	280,2
4. Rekompensaty oparte na zasadach kasowych	442,8	550,0	450,0	1442,8
Pomoc przedakcesyjna w latach 2004–2006	970,0	823,0	509,0	2302,0
Płatności razem	2983,2	5068,4	5498,0	13549,6

Źródło: Materiały niepublikowane Ministerstwa Finansów.

refundacji wydatki są co najmniej dwukrotnie kontrolowane (przez instytucję polską pełniącą funkcję agencji płatniczej i przez służby finansowe UE), opóźnienie między wydatkami i refundacją może wynosić więcej niż pół roku⁷. W przypadku niektórych instrumentów przewidziano jednak możliwość wypłaty zaliczek. Finansowanie projektów wspierane z budżetu WE obciąża wszystkie wydatki, od początku realizacji projektu. Oznacza to, że jeśli w finansowaniu pewnego projektu udział środków krajowych ustalono na 20%, to za każdą fakturę przedstawioną do rozliczenia (refundacji) otrzymywać będziemy z budżetu ogólnego tylko 80% wydatkowanej kwoty⁸.

Wydatki z budżetu ogólnego WE dla polskiego rolnictwa. Szacunkowe transfery (środki na płatności) z budżetu ogólnego do Polski przeznaczone na Wspólną Politykę Rolną (bez wypłat z funduszy strukturalnych dla rolnictwa) w latach 2004–2006 wyniosą 3,871 mld euro (wg cen z 1999 r.); najniższe będą w 2004 r., a najwyższe w 2006 r. Transfery na finansowanie rolnictwa będą drugą pozycją wydatków z budżetu WE dla Polski w latach 2004–2006.

W ramach wydatków na rolnictwo z budżetu ogólnego (Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – FEOGA) finansowane będą wydatki na:

- płatności bezpośrednie (I filar WPR)
- interwencję rynkową i subsydia eksportowe⁹ – instrument wsparcia rynkowego (I filar WPR)
- działania sprzyjające rozwojowi wsi (II filar WPR).

Zadania w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej prawem są prefinansowane przez budżet państwa. Udokumentowane wydatki są zwracane ze środków budżetu WE po ich weryfikacji, w terminach ustalonych przez UE. Środki wydatkowane z budżetu polskiego na prefinansowanie zadań WPR w 2004 r. zostaną zwrócone w 2005 r. (poza wydatkami na interwencję rynkową)¹⁰.

W wyniku negocjacji akcesyjnych polscy rolnicy otrzymają płatności bezpośrednie w latach 2004–2006 odpowiednio w wysokości 55%, 60% i 65% poziomu stawek unijnych. Z budżetu ogólnego na płatności bezpośrednie dla Polski w pierwszych trzech latach członkostwa przeznaczono prawie 1,232 mld euro. Płatności te będą składały się z następujących elementów¹¹:

- 25%, 30%, 35% płatności bezpośrednich finansowanych z I filaru WPR
- przesunięcia części środków z II filaru WPR (łącznie środki z budżetu WE i obowiązkowe dofinansowanie krajowe), co pozwoli na podniesienie płatności w wymienionych latach do wysokości: 36%, 39% i 42% poziomu docelowego¹².

Wysokość transferów przysługujących w ramach płatności bezpośrednich polskim producentom zależy nie tylko od samego sposobu wprowadzenia systemu wsparcia, ale również od ustalonych w toku negocjacji takich parametrów, jak¹³ powierzchnia bazowa¹⁴, plon referencyjny¹⁵, pogłowie zwierząt hodowlanych (bydła, owiec)¹⁶ oraz kwota mleczna (od 2005 r., w którym wprowadzone zostaną płatności bezpośrednie dla producentów mleka)¹⁷.

Polski rolnik, aby otrzymać dopłaty bezpośrednie, powinien złożyć odpowiedni wniosek w biurze powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa lub wysłać go pocztą. Wnioski powinny zostać złożone do 15 maja każdego roku (termin rozpoczęcia i zakończenia procedury składania wniosków może ulec zmianie, np. w 2004 r. został przedłużony do końca czerwca). We wniosku rolnicy powinni wpisywać: powierzchnię i numery działek, powierzchnię łąk i pastwisk oraz powierzchnię działek, na które można otrzymać dopłaty dodatkowe. Prawo do dopłat posiadają użytkownicy gruntów (właściciele, dzierżawcy). Wpłaty będą realizowane od 15 listopada każdego roku. Na mocy rozporządzenia Rady Unii nr 1259/1999 w odniesieniu do systemu płatności obszarowych dla nowych państw członkowskich przewidziano, że płatności należne rolnikom za 2004 r., będą dokonywane wyjątkowo od 1 grudnia 2004 r. do 30 kwietnia 2005 r.

W pierwszych latach członkostwa polscy rolnicy otrzymywać będą dopłaty bezpośrednie w systemie uproszczonym. System ten, w którym wysokość dopłat bezpośrednich zależy od powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie oraz w pewnym zakresie także od rodzaju upraw, będzie obowiązywał przez pierwsze trzy lata członkostwa, z możliwością przedłużenia o kolejne dwa¹⁸. System uproszczony obejmuje gospodarstwa rolne posiadające co najmniej 1 hektar powierzchni użytków rolnych. Objęte nimi są: grunty orne, łąki trwałe, pastwiska trwałe, sady i inne plantacje wieloletnie. Każdy rolnik, który złoży wniosek, niezależnie od rodzaju produkcji w jego gospodarstwie otrzyma w 2004 r. 161 zł za każdy hektar powierzchni swojego gospodarstwa, 199 zł w 2005 r., a 238 zł w 2006 r.¹⁹. Rolnicy uprawiający rośliny, których produkcja jest w Unii dotowana (np. zboże, kukurydza, rośliny strączkowe, oleiste, wysokobiałkowe, len i konopie, tytoń), otrzymają w 2004 r. dodatkowo 281 zł z hektara, w 2005 r. – 284 zł, a w 2006 r. 285 zł. Dodatkowe dopłaty dla rolników specjalizujących się w produkcji zwierzęcej będą nieco mniejsze niż w przypadku produkcji roślinnej. Na każdy hektar łąk i pastwisk w danym gospodarstwie rolnym przypadnie dodatkowych 181 zł w 2004 r., 225 zł w 2005 r. i 279 zł w 2006 r.²⁰

Wydatki z budżetu ogólnego WE na interwencję rynkową i subsydia eksportowe dla polskich rolników szacowane są na 135 mln euro w 2004 r., 350 mln euro w 2005 r., i 377 mln euro w 2006 r. (łącznie 862 mln euro)²¹. Przewiduje się, że zwrot części wydatków na interwencję rynkową poniesionych w 2004 r. nastąpi już w tym roku, a pozostała część zostanie zwrócona w latach następnych.

Instrumentem uzupełniającym płatności bezpośrednie i instrumentem wsparcia rynkowego jest program na rzecz restrukturyzacji rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich (por. tab. 2). Cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju polskich obszarów wiejskich określone zostały w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). W latach 2004–2006 w ramach działań rozwoju wsi polscy rolnicy będą mogli otrzymać z budżetu ogólnego wsparcie w wysokości ponad 2 mld euro²² z tytułu:

- dotacji wyrównawczych dla gospodarstw położonych na terenach niekorzystnych dla gospodarki rolnej, rent strukturalnych

- programów rolno-środowiskowych
- zalesiania gruntów rolnych
- dodatkowego wsparcia finansowego dla gospodarstw niskotowarowych
- wsparcia na dostosowanie do standardów Unii Europejskiej
- wsparcia dla grup producentów
- pomocy technicznej²³.

Pomoc dla gospodarstw położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach dla gospodarki rolnej przyznawana jest w formie specjalnych dotacji wyrównawczych, rekompensujących koszty i utracone dochody z tytułu gospodarowania na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych. Wysokość pomocy wynosi od 25 do 200 euro na hektar użytków rolnych. W Polsce w pierwszych latach członkostwa płatności te wyniosą od 30 do 50 euro na hektar użytków rolnych.

Program rent strukturalnych w rolnictwie skierowany jest do tych polskich rolników, którzy zrezygnują z prowadzenia działalności rolniczej w wieku przedemerytalnym. Dotyczy on właścicieli gospodarstw powyżej 55 roku życia, którzy nie osiągnęli jeszcze wieku emerytalnego oraz prowadzili działalność rolniczą przez ostatnie 10 lat. Warunkiem uzyskania wsparcia jest rezygnacja z prowadzenia działalności rolniczej i przekazanie ziemi następcy (może być dzierżawa) lub na powiększenie innego gospodarstwa. Maksymalna pomoc nie może przekroczyć 15 tys. euro w formie jednorazowego ryczałtu. W Polsce wysokość renty strukturalnej wyniesie od 210% do 374% najniższej emerytury.

Tabela 2. Środki finansowe z budżetu ogólnego WE na działania z zakresu rozwoju obszarów wiejskich w Polsce w latach 2004–2006 (według PROW)²⁴

Działanie	Wielkość środków w mln euro
Obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania	879,0
Renty strukturalne	561,0
Programy rolno-środowiskowe	222,0
Program zalesień gruntów rolnych	63,0
Wsparcie dla gospodarstw niskotowarowych	105,0
Dostosowanie gospodarstw do standardów UE	173,0
Grupy producentów rolnych	17,5
Pomoc techniczna	20,0
Ogółem	2 040,5

Źródło: Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, trzeci projekt, MRiRW, Warszawa, wrzesień 2003.

Programy rolno-środowiskowe obejmują przedsięwzięcia dobrowolnie realizowane przez rolnika, związane z gospodarowaniem rolniczym i służące ochronie środowiska oraz zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego wsi. Obejmują one:

- stosowanie metod przyjaznych dla środowiska bądź metod ekologicznych w produkcji rolniczej w rozumieniu ustawy o rolnictwie ekologicznym

- utrzymanie niskoproduktywnych łąk i pastwisk o wysokich walorach przyrodniczych
- utrzymanie siedlisk stanowiących ostoję dzikiej przyrody
- zmianę form użytkowania gruntów rolnych na mniej dochodową
- zagospodarowanie gruntów zaniedbanych i odłogowanych
- stosowanie zabiegów w celu ochrony gleby i zmniejszania strat azotu
- tworzenie stref buforowych na granicy użytków rolnych z obszarami zadrzewionymi i zbiornikami wód otwartych
- tworzenie zadrzewień śródpolnych
- zachowanie rodzimych ras zwierząt i miejscowych odmian roślin uprawnych.

Wsparcie na zalesianie jako alternatywna forma użytkowania gruntów ornych obejmuje: dotację na zalesienie, która pokrywa koszty założenia uprawy oraz, jeśli jest to uzasadnione, ochrony przed zwierzyną, premię pielęgnacyjną na utrzymanie nowej uprawy leśnej przez pierwszych 5 lat po nasadzeniu, premię zalesieniową stanowiącą ekwiwalent za wyłączenie gruntów z upraw rolnych. Ponadto rolnik może otrzymać pomoc równoważącą utracony dochód w wyniku wyłączenia gruntów spod uprawy, która będzie wypłacana przez 20 lat.

Wsparcie dla gospodarstw niskotowarowych w wysokości 1250 euro rocznie na gospodarstwo przez okres 3–5 lat jest przyznawane gospodarstwom, które mają szansę stać się gospodarstwami towarowymi. Warunkiem uzyskania pomocy jest przedstawienie przez gospodarstwo uproszczonego planu przedsięwzięcia.

Wsparcie na dostosowanie do standardów UE polega na rekompensowaniu rolnikom kosztów ponoszonych w związku z dostosowaniami do standardów UE w zakresie wymogów środowiskowych, higieny, dobrostanu zwierząt, bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa pracy. Maksymalna wysokość pomocy w 2004 r. wynosi 200 euro na hektar, w latach 2005 i 2006 będzie mniejsza²⁵.

Na wydatki związane z rozwojem obszarów wiejskich Polska otrzyma zaliczkę w wysokości 12,5% średniego rocznego limitu zobowiązań. Powinna ona wpłynąć w drugim kwartale 2004 r.

Przewiduje się, że wykorzystanie środków należnych na PROW w 2004 r. będzie na poziomie ok. 50% z uwagi na to, że część zadań PROW będzie związana z dopłatami do powierzchni gruntów, np. dopłaty do gruntów o gorszych warunkach gospodarowania. Inne działania w ramach PROW będą wymagały czasu na ich realizację i dlatego nie przewiduje się zaangażowania środków w pełnej wysokości w 2004 r.²⁶

Oprócz wymienionych instrumentów polskie rolnictwo wspierane jest z funduszy strukturalnych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich*.

Finansowanie polityki strukturalnej z budżetu ogólnego WE. Największą pozycją w wypłatach dla Polski z budżetu ogólnego w latach 2004–2006 będą środki przeznaczone na realizację projektów strukturalnych. W ramach pomocy strukturalnej przekazywane będą Polsce transfery z funduszy strukturalnych²⁷ i Funduszu Spójności²⁸, a także inicjatywy wspólnotowej Interreg²⁹ i EQUAL³⁰.

Środki finansowe z funduszy strukturalnych obejmują w wypadku Polski tylko pierwszy cel – wspieranie rozwoju regionów słabiej rozwiniętych (PKB *per capita* w żadnym regionie Polski nie przekraczał przez trzy ostatnie lata 75% średniej unijnej). Polska nie jest objęta pomocą finansową z funduszy strukturalnych na realizację celu drugiego, czyli wspieranie zmian społecznych i ekonomicznych w regionach dotkniętych strukturalnymi problemami gospodarczymi oraz celu trzeciego, czyli wspieranie walki z bezrobociem, ponieważ całe terytorium kraju objęte jest pomocą finansową w ramach celu pierwszego³¹.

Z Funduszu Spójności finansowane będą programy mające za zadanie poprawę infrastruktury w Polsce (np. budowa autostrad, szlaków tranzytowych) oraz ochronę środowiska (np. budowa oczyszczalni ścieków).

Zarówno fundusze strukturalne, jak i Fundusz Spójności są programami wieloletnimi, a w każdym rocznym budżecie zaplanowane są środki na pokrycie kosztów ponoszonych przez państwa członkowskie, w ramach realizacji poszczególnych kontraktów. Jeżeli środki nie zostaną wydatkowane przez Polskę w wyznaczonym czasie, to przepadną i powrócą do ogólnej puli niewykorzystanych środków budżetowych. Środki te będą jednak zwrócone Polsce w ramach rozliczania wpłat do budżetu ogólnego.

Aby móc korzystać z pomocy strukturalnej, Polska musiała przygotować program jej wykorzystania, czyli Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2004–2006. NPR był podstawą do przygotowania Podstaw Wsparcia Wspólnoty (*Community Support Framework – CSF*), dokumentu określającego kierunki i wysokość wsparcia z funduszy strukturalnych, inicjatyw wspólnotowych oraz Funduszu Spójności. Zasadniczym elementem NPR są realizowane w jego ramach programy operacyjne. Służą one wdrażaniu CSF na poziomie centralnym w postaci pięciu sektorowych programów operacyjnych oraz na poziomie regionalnym w postaci Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, a także programu operacyjnego pomocy technicznej³².

Udział Polski, wyrażony procentowo w stosunku do ogólnej puli środków na zobowiązania dla 10 nowych państw członkowskich, w poszczególnych działaniach strukturalnych w latach 2004–2006 będzie przedstawiał się następująco:

- Cel 1 – 57,6%
- Inicjatywa wspólnotowa Interreg – 48,7%
- Inicjatywa wspólnotowa EQUAL – 53,1%
- Fundusz Spójności – 45,7–52,8%³³.

Łączna suma środków z budżetu ogólnego WE zaangażowanych w realizację polityki strukturalnej w Polsce jako środki na zobowiązania w latach 2004–2006 wyniesie 11 368,6 mln euro, tzn. 76,3% całości transferów z budżetu ogólnego dla naszego kraju. Środki te będą wydatkowane począwszy od 2004 r. do 2009 r., a w przypadku Funduszu Spójności nawet do 2010 r.

Z ogólnej sumy 11 368,6 mln euro wkładu Wspólnoty w realizację polityki strukturalnej 7635,3 mln euro (67,2%) będzie pochodzić z zasobów funduszy strukturalnych (tab. 3). Z tej sumy 7320,7 mln euro zostanie w Polsce wykorzystane na realizację Podstaw

Wsparcia Wspólnoty, natomiast 314,6 mln euro na realizację programów inicjatyw wspólnotowych Interreg oraz EQUAL: odpowiednio 196,1 oraz 118,5 mln euro (tab. 4).

Tabela 3. Środki na zobowiązania z budżetu ogólnego WE na realizację działań strukturalnych w Polsce w latach 2004–2006 (w mln euro)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2004–2006
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	1 117,5	1 554,1	1 981,2	4 652,8
Europejski Fundusz Społeczny	420,0	584,2	744,7	1 748,9
Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej	150,3	409,8	494,9	1 055,0
Finansowy Instrument Wsparcia Rybołówstwa	42,9	59,7	76,0	178,8
Fundusze strukturalne razem	1 730,7	2 607,8	3 296,8	7 635,3
Fundusz Spójności	1 275,7	1 048,8	1 048,8	3 733,3
Ogółem	3 006,4	3 656,6	4 705,6	11 368,6

Źródło: Polska. Narodowy Plan Rozwoju 2004–2006, www.mf.gov.pl, s. 138–139.

W układzie poszczególnych programów operacyjnych realizujących Podstawy Wsparcia Wspólnoty środki z zasobów funduszy strukturalnych zostaną rozdysponowane w latach 2004–2006 w następujący sposób:

- SPO Wzrost konkurencyjności gospodarki – 17,8% całości środków (1300 mln euro)
- SPO Rozwój zasobów ludzkich – 17,3% całości środków (1270,4 mln euro)
- SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich – 14,4% całości środków (1055,0 mln euro)
- SPO Rybołówstwo i przetwórstwo ryb – 2,4% całości środków (178,6 mln euro)
- SPO Transport – Gospodarka morską – 8,6% całości środków (627,2 mln euro)
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – 39,2% całości środków (2869,5 mln euro)
- PO Pomoc techniczna – 0,3% całości środków (20 mln euro).

Polska uzyskała lepsze niż inne nowe państwa członkowskie rozłożenie zaliczki z funduszy strukturalnych: 16% środków przeznaczonych na działania strukturalne w latach 2004–2006 zostało rozłożone na dwie raty – 10% w 2004 r. i 6% w 2005 r. Rozłożenie zaliczki na dwa lata urealnia wykorzystanie środków finansowych z budżetu ogólnego w początkowej fazie członkostwa. Polska uzyskała również zgodę UE na dokonanie płatności pierwszej części zaliczki z budżetu ogólnego w możliwie krótkim terminie po uzyskaniu członkostwa. Poprawi to w sposób wymierny bilans przepływów finansowych między Polską a WE w wymiarze kasowym. Zaliczka będzie uzupełniana na bieżąco. Beneficjent na podstawie dokumentów przedstawionych instytucji płatniczej będzie otrzymywał zwrot poniesionych kosztów. Dokumenty te będą następnie

Tabela 4. Środki z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i inicjatyw wspólnotowych przeznaczone na realizację projektów w Polsce w latach 2004–2006 (w mln euro)

Programy operacyjne i inicjatywy wspólnotowe	Fundusze	2004	2005	2006	2004–2006
SPO – Wzrost konkurencyjności gospodarki	ERDF	312,2	434,2	553,6	1 300,0
SPO – Rozwój zasobów ludzkich	ESF	305,1	424,3	540,9	1 270,3
SPO – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich	FEOGA Sekcja Orientacji	150,3	409,8	494,9	1 055,0
SPO – Rybołówstwo i przetwórstwo ryb	FIFG	42,9	59,7	76	178,6
SPO – Transport – Gospodarka morska	ERDF	150,6	209,5	267,1	627,2
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego		689,2	958,4	1 221,9	2 869,5
	ERDF	602,7	838,2	1 068,6	2 509,5
	ESF	86,5	120,2	153,3	360,0
PO Pomoc techniczna	ERDF	4,8	6,7	8,5	20,0
Razem programy operacyjne		1 655,1	2 502,6	3 162,9	7 320,6
Interreg	ERDF	47,1	65,5	83,5	196,1
EQUAL	EFS	28,5	39,6	50,5	118,6
Razem		1 730,7	2 607,7	3 296,9	7 635,3
SPO Transport – Gospodarka morska	CF	637,8	524,4	704,5	1 866,7
Środowisko naturalne	CF	637,8	524,4	704,4	1 866,6
Razem Fundusz Spójności		1 275,6	1 048,8	1 408,9	3 733,3
Ogółem		3 006,3	3 656,5	4 705,8	11 368,6

Źródło: Jak w tab. 3, s. 138–139.

stanowiąc podstawę do wystąpienia przez instytucję płatniczą do Komisji Europejskiej o kolejne transze funduszy strukturalnych.

W okresie realizacji obecnego NPR zostanie zaangażowanych w Polsce na wspieranie działań strukturalnych dodatkowo 3733,3 mln euro (32,8%) ze środków Funduszu

Spójności, z czego 50% zostanie przekazane na projekty transportowe i 50% na projekty infrastruktury ochrony środowiska.

W ramach NPR (fundusze strukturalne, inicjatywy wspólnotowe oraz Fundusz Spójności) udział poszczególnych dziedzin interwencji w wydatkach strukturalnych w latach 2004–2006 w Polsce wynosił będzie:

- 51,9% infrastruktura podstawowa, w tym w szczególności infrastruktura transportowa – 29% całości alokacji
- 22,3% zasoby ludzkie
- 23,9% środowisko produkcyjne, w tym 10,9% przemysł i usługi, 10,1% rozwój rolnictwa, obszarów wiejskich i rybołówstwa oraz 2,9% turystyka
- 1,9% inne, w tym planowanie przestrzenne i odbudowa oraz pomoc techniczna.

Środki finansowe na realizację polityk wewnętrznych w latach 2004–2006

Środki przeznaczone na realizację polityk wewnętrznych nakierowane są na wspieranie rozwoju wewnątrz UE (głównie wzmacnianie zdolności administracyjnych w zakresie wdrażania *acquis*) oraz administrację (w tym m.in. pensje dla urzędników, utrzymanie budynków i instytucji UE).

Środki alokowane tytułem polityk wewnętrznych realizowanych w Polsce podzielone są na trzy grupy:

- istniejące polityki wewnętrzne
- „przejęciowy instrument wsparcia budowy instytucji”
- instrument wsparcia dostosowań do *acquis* z Schengen.

Środki przeznaczone na działalność w ramach istniejących polityk wewnętrznych nie wymagają współfinansowania z krajowych źródeł publicznych.

Środki z budżetu ogólnego WE mają na celu finansowanie:

- programu kontroli produkcji niektórych produktów rolnych (np. wina, oliwek, warzyw)
- tworzenia i rozwoju wspólnej polityki transportowej
- szkolenia i programów edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych
- polityki energetycznej, bezpieczeństwa nuklearnego i ochrony środowiska naturalnego
- powiększenia zakresu Jednolitego Rynku Wewnętrznego
- poprawy konkurencyjności przemysłu przez wspieranie badań naukowych i rozwój technologiczny.

Na zadania te Polska otrzyma (środki na płatności) w latach 2004–2006 prawie 780 mln euro.

„Przejęciowy instrument wsparcia budowy instytucji” to tymczasowa pomoc finansowa w wysokości 131,5 mln euro (środki na płatności) na rozwój i wzmocnienie możliwości administracji celem wprowadzania w życie i egzekwowania ustawodawstwa wspólnotowego oraz promowanie wymiany doświadczeń między równorzędnymi orga-

nami, a także niezbędne zapewnienie płynnej realizacji do końca 2006 r. działań w ramach PHARE II, mających na celu rozwój instytucjonalny. Pomoc ta jest kierowana na wzmacnianie zdolności instytucjonalnych, które nie mogą być finansowane w ramach funduszy strukturalnych, a w szczególności w następujących obszarach:

- wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne (wzmocnienie systemu wymiaru sprawiedliwości, kontrole na granicach zewnętrznych, strategia przeciwdziałania korupcji, wzmocnienie zdolności do egzekwowania prawa)
- kontrola finansowa
- ochrona interesów finansowych Wspólnoty i zwalczanie nadużyć finansowych
- rynek wewnętrzny, w tym unia celna
- ochrona środowiska naturalnego
- służby weterynaryjne oraz tworzenie możliwości administracyjnych związanych z bezpieczeństwem żywności
- struktury administracyjne i kontrolne dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, w tym Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (IACS)
- bezpieczeństwo jądrowe (wzmocnianie efektywności i kwalifikacji organów bezpieczeństwa jądrowego oraz ich organizacji wsparcia technicznego, jak również publicznych agencji zarządzania odpadami radioaktywnymi)
- statystyka
- wzmacnianie administracji publicznej³⁴.

W ramach realizacji polityk wewnętrznych Polsce zostały przyznane także środki w wysokości 280,2 mln euro na finansowanie dostosowań granicy zewnętrznej oraz polskich lotnisk międzynarodowych do wymogów postanowień z Schengen. Instrument wypracowany w czasie negocjacji w Kopenhadze ma umożliwić Polsce, która ma najdłuższy odcinek zewnętrznej granicy UE spośród nowych państw członkowskich, lepiej przygotować się do wdrożenia ustawodawstwa związanego z Schengen. Instrument ten nie wymaga współfinansowania oraz nie zawiera ograniczeń, jeśli chodzi o źródła wydatków.

Do finansowania w ramach tych środków kwalifikują się następujące rodzaje działań:

- inwestycje w budowę, odnowienie lub polepszenie stanu infrastruktury na przejściach granicznych oraz powiązanych z nimi budynków
- inwestycje we wszelkiego rodzaju sprzęt operacyjny (np. sprzęt laboratoryjny, narzędzia wykrywające, sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie dla Systemu Informacyjnego Schengen – SIS2, środki transportu)
- szkolenia straży granicznych
- wsparcie kosztów logistycznych oraz operacyjnych³⁵.

Instrument poprawy płynności. Polska otrzymała na lata 2004–2006 dodatkowe środki z budżetu ogólnego w wysokości 1,443 mln euro na niwelowanie negatywnych dla budżetu państwa skutków związanych z niedopasowaniem czasowym i strukturalnym przepływów kasowych między budżetem Polski i budżetem WE.

Wysokość realnej wpłaty do budżetu ogólnego zostanie zredukowana dzięki wynegocjowaniu w Kopenhadze *special cash-flow facility* polegającemu na przekazywaniu bezpośrednio do budżetu państwa specjalnych ryczałtowych kwot na poprawę płynności budżetowej ustalonych w wysokości 442,8 mln euro w 2004 r., 550 mln euro w 2005 r. i 450 mln euro w 2006 r. Instrument ten ma na celu zmniejszenie negatywnych skutków wynikających z faktu, że składka do budżetu ogólnego WE wpłacana będzie przez Polskę już od pierwszego dnia po akcesji, a transfery z budżetu WE będą się stopniowo zwiększać wraz ze stopniem zaawansowania poszczególnych programów unijnych³⁶.

Transfery w postaci *special cash-flow facility* pozwalają na stopniowe przeprowadzanie koniecznych adaptacji w strukturze finansów publicznych, co wymaga utrzymania odpowiedniej płynności budżetowej, w szczególności w pierwszych latach po uzyskaniu członkostwa³⁷. Środki finansowe na ten cel zostały uzyskane przez zmniejszenie kwot przeznaczonych dla Polski z funduszy strukturalnych (1,036 mln euro pochodzi z przesunięcia 12% środków z funduszy strukturalnych). Płatności te odbywać się będą w miesięcznych ratach, wraz z transferem środków z Polski do Komisji Europejskiej tytułem uczestnictwa w systemie środków własnych.

Zaległa pomoc przedakcesyjna dla Polski. W wyniku negocjacji Polska otrzyma dodatkowo w pierwszych trzech latach członkostwa zaległą pomoc przedakcesyjną w wysokości 2,302 mld euro. Ze względu na to, że cykl realizacji projektów w ramach programów przedakcesyjnych trwa zwykle kilka lat, a środki przedakcesyjne można wykorzystywać przez 4 lata po terminie ich przyznania, znaczna część środków z tych programów będzie realizowana w latach 2004–2006.

Planowanie wydatków ze środków przedakcesyjnych skończyło się w 2003 r. Jednak lata 2004–2006 będą okresem specjalnym, ponieważ programowaniu i kontraktowaniu środków z funduszy strukturalnych będzie wciąż towarzyszyć kontraktowanie i realizowanie projektów z funduszy przedakcesyjnych³⁸. Wszystkie środki z programów SAPARD i PHARE II muszą być wykorzystane do końca grudnia 2006 r., gdy skończy się obecna Perspektywa Finansowa, a z programu ISPA – do końca 2007 r.

Wnioski

Efektywne transfery z budżetu ogólnego WE do Polski w ramach pakietu finansowego uzgodnionego 13 grudnia 2002 r. w Kopenhadze w pierwszych trzech latach członkostwa wydają się skromne. Jednak ze względu na zasady finansowania budżetu ogólnego (powiązanie wysokości większej części wpłat z PKB danego państwa członkowskiego) oraz strukturę wydatków tego budżetu (korzystną dla najmniej zamożnych krajów z dużym sektorem rolnym) wydaje się, że Polska po 2006 r. będzie stawiała się coraz większym beneficjentem netto w relacjach z WE.

W 2005 r. Unia Europejska przyjmie nową Perspektywę Finansową określającą ramy budżetów na kolejne lata – prawdopodobnie do 2013 r. Perspektywa ta będzie uwzględniała skutki planowanych reform polityki strukturalnej oraz Wspólnej Polityki Rolnej.

Wyniki negocjacji akcesyjnych między Polską i UE w obszarze „Budżet i finanse” przewidują stopniowe zwiększanie transferów do Polski na dopłaty bezpośrednie. Równocześnie jednak zostało już przesądzone ograniczenie wydatków w całej UE na ten cel oraz na regulacje rynkowe. Polska może stać się głównym beneficjentem przewidywanego wzrostu wydatków na rozwój obszarów wiejskich, których uzyskanie jest uzależnione nie od wielkości i rodzaju produkcji rolnej, a od wskaźników strukturalnych³⁹.

Przypisy

¹ L. Oręziak, System finansowy Wspólnot Europejskich, w: Unia Europejska. Przygotowania Polski do członkostwa, red. E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec, IkiCHZ, Warszawa 2001, s. 461.

² Określenia „środki własne” używa się celem podkreślenia, że Wspólnoty osiągnęły samodzielność finansową oraz że zaprzestano wpłat bezpośrednich państw członkowskich do budżetu WE. Środki własne obejmują cła rolne, opłaty rolne, składki cukrowe, cła na artykuły przemysłowe – tradycyjne środki własne, wpływy z podatku od wartości dodanej oraz dodatkowe źródło w postaci wpłat państw członkowskich na podstawie ich PKB (tzw. czwarte źródło).

³ Uzasadnienie do stanowiska negocjacyjnego w obszarze „Budżet i finanse”, materiały niepublikowane UKIE, s. 25.

⁴ Budżet Unii Europejskiej i jego funkcjonowanie, www.ukie.gov.pl, s. 2–3.

⁵ E. Kawecka-Wyrzykowska, Pomoc finansowa Unii Europejskiej dla Polski w okresie przedakcesyjnym i w pierwszych latach członkostwa, „Prace i Materiały” nr 218, SGH, Warszawa 2000, s. 1–2.

⁶ J. Szlachta, Absorpcja funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce, www.ukie.gov.pl

⁷ Ustalono np., że refundacje środków wydatkowanych w ramach funduszy strukturalnych dokonywane będą trzy razy w roku.

⁸ M. Mackiewicz, E. Malinowska-Misiąg, W. Misiąg, A. Niedzielski, M. Tomczak, Finansowe skutki przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2003, s. 11–13.

⁹ Interwencje rynkowe polegają na skupie niektórych produktów rolno-spożywczych przez odpowiednie agencje w państwach członkowskich w celu utrzymania cen tych produktów na określonym poziomie. Subsydia eksportowe to świadczenia ze strony państwa członkowskiego na rzecz producentów i sprzedających swoje towary poza UE. Wysokość ich jest określona przez różnicę między średnią ceną na rynku światowym a ceną rynkową w Unii Europejskiej. Pomoc ta ma umożliwić eksporterom obniżenie cen bez zmniejszania ich zysków. Mają one za zadanie pozbycie się nadwyżek produkcji rolnej.

¹⁰ Uzasadnienie do ustawy budżetowej na 2004 r., www.mf.gov.pl, s. 276.

¹¹ Co zyska rolnictwo i rolnicy, „Wspólnoty Europejskie” 2003, nr 2.

¹² Dalsze podwyższenie płatności bezpośrednich do wskazanych limitów (55%, 60% i 65%) będzie możliwe dzięki dofinansowaniu z budżetu krajowego.

¹³ M. Spychalski, Wspólna Polityka Rolna UE a wsparcie rozwoju rolnictwa oraz obszarów wiejskich w Polsce – wpływ akcesji na sytuację w sektorze rolnym, w: Polska w Unii Europejskiej. Uwarunkowania i możliwości po 2004 roku, red. G. Wojtkowska-Łodej, SGH, Warszawa 2003, s. 207.

¹⁴ Powierzchnia bazowa odzwierciedla liczbę hektarów użytków rolnych wykorzystywanych do produkcji roślinnej objętej dopłatami, stanowiąc tym samym jeden z podstawowych czynników determinujących wielkość środków finansowych przysługujących poszczególnym państwom członkowskim w ramach dopłat bezpośrednich dla ich producentów rolnych. W przypadku złożenia przez polskich rolników wniosków o objęcie płatnościami bezpośrednimi na powierzchnię wyższą niż narodowa powierzchnia bazowa, proporcjonalnie, na zasadach odpowiedzialności zbiorowej zmniejszona zostanie wysokość dopłat.

¹⁵ Na podstawie ustalonej jednorazowo i z zasady niepodlegającej renegocjacji wysokości plonu referencyjnego obowiązującej dla całego kraju ustala się wysokość dopłaty (wyrażonej w równej dla całej UE liczbie euro za t/ha) przysługującej na hektar powierzchni uprawnień do dopłat upraw polowych w danym państwie członkowskim, która z kolei pomnożona przez powierzchnię bazową określa wysokość transferów z budżetu WE na pokrycie kosztów dopłat bezpośrednich do produkcji roślinnej.

¹⁶ Wysokość transferów z budżetu WE przysługujących na produkcję zwierzęcą jest wynikiem pomnożenia pogłowia referencyjnego buhajów, krów-mamek, bydła rzeźnego, cieląt rzeźnych oraz owiec i odpowiadających im poszczególnych premii do produkcji zwierzęcej. W przypadku Polski suma ta kształtuje się na poziomie ok. 22% całości transferów z budżetu WE przysługujących w ramach refundacji dopłat w 2004 r., 24,5% w 2005 r. oraz 26,8% w 2006 r. (wzrost spowodowany jest objęciem systemem dopłat bezpośrednich produkcji mleka). Por. System uproszczony dopłat bezpośrednich w Polsce – funkcjonowanie i wstępne szacunki stawek dopłat, SAEPR/FAPA, Warszawa 2003.

¹⁷ Wysokość kwoty mlecznej nie tylko determinuje zasobność narodowej puli środków z budżetu WE na pokrycie obowiązujących od 2005 r. dopłat do jego produkcji, ale w przypadku Polski, ze względu na wynegocjowaną wysokość kwoty może doprowadzić do przymusowego ograniczenia produkcji gospodarstw mlecznych. System kwoty mlecznej zakłada bowiem kary finansowe nakładane na producentów w przypadku przekroczenia przysługujących im limitów (dla Polski wynegocjowano okres przejściowy do 31 marca 2005 r., do kiedy kary za przekroczenie kwoty mlecznej nie będą nakładane).

¹⁸ Dopłaty bezpośrednie dla polskich rolników, www.infoeuropa.gov.pl/html/publikacje123_10.html.

¹⁹ Rolnictwo, www.infoeuropa.gov.pl/dokumenty/rolnictwo.pdf, s. 5–7.

²⁰ Dodatkowe dopłaty powierzchniowe finansowane będą ze środków II filaru WPR oraz środków krajowych.

²¹ Według danych SAEPR/FAPA.

²² Kwota przeznaczona na realizację planu ze środków budżetu ogólnego musi zostać uzupełniona środkami krajowymi w wysokości 20% tej sumy.

²³ M. Mackiewicz, E. Malinowska-Misiąg, W. Misiąg, A. Niedzielski, M. Tomczak, Finansowe skutki..., op.cit., s. 15.

²⁴ Zgodnie z ustaleniami negocjacji akcesyjnych, środki II filaru WPR finansowane z Sekcji Gwarancji FEOGA będą (podobnie jak fundusze z Sekcji Orientacji oraz z przedakcesyjnego programu SAPARD) rozliczane w cyklu trzyletnim, co powinno ułatwiać ich absorpcję. Na poziomie wyższym od standardo-

wego (80%) został również ustalony poziom refundacji wydatków na działania przewidziane w PROW ze środków WE.

²⁵ Co zyska rolnictwo..., op.cit.

²⁶ Uzasadnienie do Ustawy..., op.cit., s. 277.

²⁷ Fundusze strukturalne to: Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (FEOGA – Fonds Européen d'Orientation et de Garantie Agricole) – Sekcja Orientacji, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF – European Regional Development Fund), Europejski Fundusz Socjalny (ESF – European Social Fund), Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa (FIFG – Financial Instrument for Fisheries Guidance).

²⁸ Fundusz Spójności (CF – Cohesion Fund) powstał w 1994 r. na mocy rozporządzenia Rady Unii nr 1164/94. Działa niezależnie od funduszy strukturalnych oraz na innych zasadach. Zadaniem jego jest pomoc finansowa nie regionom, lecz państwom UE, w których poziom PKB *per capita* jest niższy niż 90% średniej dla całej Unii. Z Funduszu współfinansowane są projekty na rozwój infrastruktury transportu i komunikacji, sprzyjające ich integracji z bardziej centralnie położonymi krajami, a także projekty na ochronę środowiska naturalnego; OJ L 130/1994.

²⁹ Współpraca transgraniczna, transnarodowa i międzyregionalna.

³⁰ Eliminowanie czynników prowadzących do nierówności i dyskryminacji na rynku pracy.

³¹ Regiony otrzymujące środki finansowe na cel pierwszy nie mogą otrzymywać środków związanych z pozostałymi celami.

³² Pomoc techniczna obejmuje m. in. obsługę ekspercką, prowadzenie monitoringu, sprawdzanie dokumentów przetargowych, przygotowanie tłumaczenia dokumentów.

³³ Traktat o przystąpieniu, Załącznik II, www.negocjacje.gov.pl, s. 6–28.

³⁴ Traktat o przystąpieniu, artykuł 34, op.cit., s. 43–44.

³⁵ Uzasadnienie do Ustawy..., op.cit., s. 273.

³⁶ Ibidem.

³⁷ Bilans negocjacji o członkostwo Polski w Unii Europejskiej, www.ukie.gov.pl, s. 36.

³⁸ Polskie przedsiębiorstwa mogą nadal ubiegać się o pieniądze w ramach programu PHARE II (PHARE 2002 kontraktowane jest od maja 2004 r., a PHARE 2003 będzie kontraktowane w IV kwartale 2004).

³⁹ Bilans korzyści i kosztów z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Prezentacja wyników prac polskich ośrodków badawczych, UKIE, Warszawa 2004, kwiecień 2003, s. 35.

Financial Means Received by Poland from the Community Budget between 1 May 2004 and the end of 2006 (Summary)

According to the agreements of the Agenda 2000, the financial resources from the Community Budget between 1 May 2004 and the end of 2006, for the New Members States including Poland are used first of all to support agriculture, provide structural aid and finance internal policies.

From the moment of accession until the end of 2006, payments available to Poland from the Community Budget will reach nearly 13,550 billion Euro, while the commitments as much as 19,265 billion Euro (in prices of 1999). Poland, as a beneficiary of the financial resources of the Community Budget, is obliged to comply with the present and general rules determining their use, including e.g. granting, assessment, and audit procedures.

As a result of the accession negotiations Poland has been granted additional financial resources from the Community Budget for the years 2004–2006 with the purpose of reducing negative results for the national budget caused by temporal and structural maladjustments of financial flows between the Polish and Community Budget and by the overdue precession aid.

Because of the principles concerning financing of the Community Budget (relation between value of the bigger part of the payments from GNP of a given EU member) and the structure of expenses from that budget (favorable to the least affluent countries with a big agricultural sector) it seems that Poland, from the year 2006 onwards will become bigger net beneficiary in relation to the EU budget.